

גדעון פרידמן
המדען הראשי בפועל, משרד האנרגיה

הזדמנות למשק האנרגיה בראי משבר הקורונה

8 מאי, 2020

גיליון אביב 2020 / כרך 11(1) / קורונה וסביבה

נקודת מבט

משבר הקורונה סיפק לנו מספר נקודות מעניינות לחשיבה בהקשר של משק האנרגיה. מצד אחד, הירידה הגדולה בנסועה, בעיקר בערים, סיפקה הצצה אל עולם נקי מזיהום אוויר מתחבורה (ראו עוד בנושא אצל אילן לוי ואחרים בגיליון זה), כפי שהיה לפני כמה שנים, וכפי שלהערכתני שוב יהיה בעתיד הלא רחוק. מצד שני, המשבר יצר עודפים גדולים בנפט, דבר שקשה היה לדמיין, בעיקר למי שחווה את משברי הנפט של המאה הקודמת. זהו עודף שנזכה להתרגל אליו גם כן בעתיד הלא רחוק.

בהקשר של זיהום האוויר מתחבורה, משרד האנרגיה מוביל מדיניות אגרסיבית של חשמול התחבורה, וקבע יעדים שאפתניים להפסקת מכירה של כלי רכב פרטיים מזהמים כבר ב-2030. נוסף על כך, בזכות המעבר לגז טבעי על חשבון הפחם הביאה מדיניות משרד האנרגיה בשנים האחרונות לירידה של כ-50% בזיהום האוויר מייצור חשמל בהשוואה ל-2015. מגמה זו תימשך, כך שב-2025 יפחת זיהום האוויר ב-90% לפחות. באופן דומה, מעבר של התעשייה לגז טבעי יצמצם משמעותית את זיהום האוויר, וזאת עד שחשמול התעשייה יהיה מעשי.

משבר הקורונה אינו משנה את תמונת המצב הבסיסית במשק האנרגיה. עלינו לעבור למשק אנרגיה נקי, מקיים, נגיש (affordable) ואמין. לאחרונה בחנו את האפשרות להגדיל את יעדי הייצור באנרגיית השמש, והודעתו של שר האנרגיה על העלאת היעד ל-30% מגובה בעבודה זו. שיקולי אמינות האספקה הם השיקולים המרכזיים בקביעת מדיניות תמהיל ייצור החשמל. משק חשמל המתבסס על ייצור סולארי באחוזים גבוהים, ללא אפשרות של סחר עם השכנים, דורש יכולת ייצור חשמל מלאה גם כאשר אין שמש. בחורף ייתכן שבוע מעונן, שלא יהיה בו כמעט ייצור סולארי. במצב כזה לא ניתן לדבר על אגירה בסוללות, משום שאין מהיכן לטעון אותן. הפתרון המעשי היחיד הקיים כיום הוא ייצור בגז – כלומר אנחנו צריכים לשמור כמעט על מלוא היכולת לייצר חשמל בגז, גם כשהיו לנו 30% או 50% של ייצור סולארי.

"לאחרונה בחנו את האפשרות להגדיל את יעדי הייצור באנרגיית השמש, והודעתו של שר האנרגיה על העלאת היעד ל-30% מגובה בעבודה זו" | צילום: Matthew Henry, unsplash.com

על כולנו להתגייס – הממשלה, ארגונים סביבתיים וכלל הציבור – כדי שנוכל להגדיל את הייצור הנקי של אנרגיה במהירות, תוך הסרת החסמים שחלק מהם מגיע דווקא מארגונים סביבתיים. הגז הטבעי מסייע בתקופת הביניים להפחית את זיהום האוויר, ויכול לתת לנו בסיס כלכלי איתן להשקעות הנדרשות למעבר לאנרגיה נקייה.